IV113 Validace a verifikace

Převod LTL formule na Büchi automat

Jiří Barnat

Připomenutí

Problém

- Kripkeho struktura M
- LTL formule φ
- $M \models \varphi$?

Řešení pomocí Büchi automatů

- A_{sys} – automat akceptující běhy modelu
- $A_{\neg\varphi}$ – automat akceptující běhy porušující vlastnost φ
- $L(A_{sys}) \cap L(A_{\neg\varphi}) = L(A_{sys} \times A_{\neg\varphi})$
- $L(A_{sys} \times A_{\neg\varphi}) \neq \emptyset \iff$ model má běh porušující φ
- $M \models \varphi \iff A_{sys} \times A_{\neg\varphi}$ nemá akceptující cyklus

Grafické znázornění sémantiky temporálních operátorů

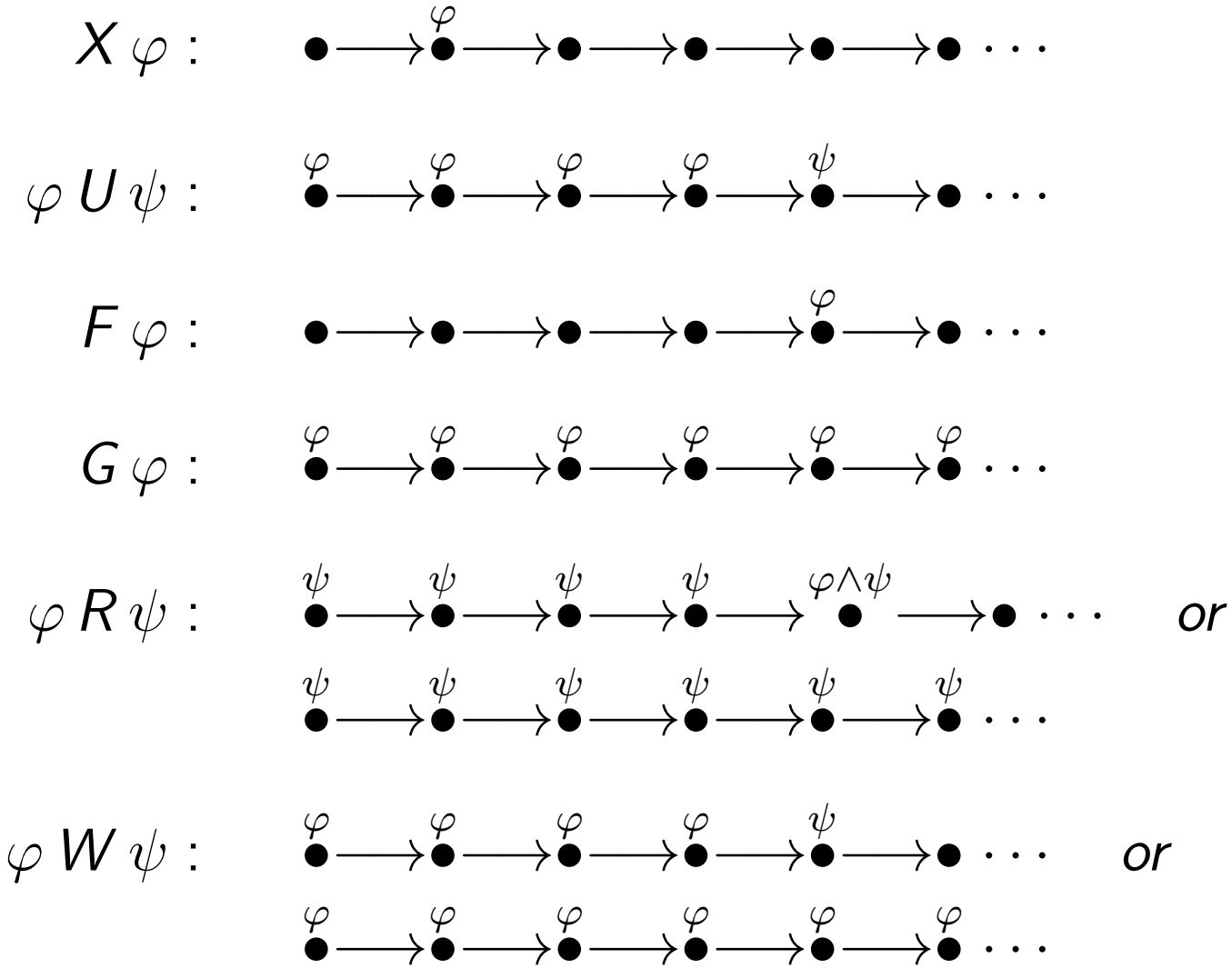

Příklad

Nechť $\Sigma = \{a, b, c\}$, najděte Büchi automat, který akceptuje ω-regulární jazyk definovaný následující LTL formulí.

a) $a \, U \, b$
b) $a \, U \, (X \, b)$
c) $\neg(a \, U \, (X \, b))$
d) $a \, U \, (b \, U \, c)$
e) $\neg(a \, U \, (b \, U \, c))$

Algoritmus převodu
LTL formule na Büchi automat

Postup převodu

Vstup: Množina atomických propozic AP, LTL formule φ.
Výstup: Büchi automat A takový, že $L(A) = L_\varphi$.

Postup:

- Formule φ se převede do normální formy.
- Vypočítá se přechodový graf budoucího automatu.
- Graf se doplní na zobecněný Büchi automat.
- Zobecněný BA se převede na standardní Büchi automat.

Normální forma LTL formule

Řekneme, že LTL formule je v normální formě, pokud neobsahuje operátory F a G, a všechny operátory unární negace jsou aplikovány na podformule tvořené pouze atomickou propozicí.

Syntax

$$\varphi ::= p \mid \neg p \mid \varphi \vee \varphi \mid \varphi \wedge \varphi \mid X\,\varphi \mid \varphi\, U\, \varphi \mid \varphi\, R\, \varphi$$

Pravidla pro převod do normální formy

$$\begin{aligned}
\neg(\varphi \vee \psi) &\equiv (\neg\varphi) \wedge (\neg\psi) \\
\neg(\varphi \wedge \psi) &\equiv (\neg\varphi) \vee (\neg\psi) \\
\neg X\varphi &\equiv X(\neg\varphi) \\
\neg(\varphi\, U\, \psi) &\equiv (\neg\varphi\, R\, \neg\psi) \\
\neg(\varphi\, R\, \psi) &\equiv (\neg\varphi\, U\, \neg\psi)
\end{aligned}$$

Příklad

Nechť $AP = \{a, b\}$. Převeďte následující LTL formule do normální formy

a) $G(F(a))$
b) $F(G(a))$
c) $\neg(G(F(a))$
d) $G(a \implies F(b))$
e) $\neg(a\, U\, (G\, b))$

Zobecněné Büchi automaty

Büchi automaty

- $A = (\Sigma, S, s, \delta, F)$
- $F \subseteq S$ je množina koncových stavů.
- Běh ρ je akceptující, pokud $inf(\rho) \cap F \neq \emptyset$.

Zobecněné Büchi automaty

- $A = (\Sigma, S, s, \delta, \mathcal{F})$
- $\mathcal{F} \subseteq 2^S$ je systém množin koncových stavů.
- Běh ρ je akceptující, pokud $\forall F_i \in \mathcal{F}$ platí $inf(\rho) \cap F_i \neq \emptyset$.

Příklad

Nechť $\Sigma = \{a, b\}$ a $L = \{w \in \Sigma^\omega \mid inf(w) = \{a, b\}\}$.

Najděte zobecněný BA $\mathcal{A}$ takový, že $L(\mathcal{A}) = L$.

Zobecněné Büchi automaty

Tvrzení

- Ke každému zobecněnému Büchi automatu A existuje (normální) Büchi automat B takový, že $L(A) = L(B)$.

Konstrukce

- Nechť $A = (\Sigma, S, s, \delta, \{F_1, \ldots, F_n\})$.
- $B = (\Sigma, S \times \{0, \ldots, n\}, (s, 0), \delta', S \times \{n\})$, kde
- $(q, y) \in \delta'((p, x), a)$ pokud $q \in \delta(p, a)$ a pro x a y platí
  - jestliže $q \in F_i$ a $x = i - 1$, tak $y = i$
  - jestliže $x = n$, tak $y = 0$
  - jinak $x = y$.

Příklad ZBA $\rightarrow$ BA

ZBA: $\mathcal{F} = \{F_1 = \{p\}, F_2 = \{q\}\}$

	a	b
$\rightarrow$ p	p	q
q	p	q

BA: $F = \{(p, 2), (q, 2)\}$

	a	b
$\rightarrow$ (p,0)	(p,1)	(q,0)
(q,0)	(p,1)	(q,0)
(p,1)	(p,1)	(q,2)
(q,1)	(p,1)	(q,2)
$\leftarrow$ (p,2)	(p,0)	(q,0)
$\leftarrow$ (q,2)	(p,0)	(q,0)

Výpočet přechodového grafu

Přechodový graf intuitivně

Pozorování

- Přechod v Büchi automatu stráží jeden stav běhu.
- Pro definici přechodu, je třeba vědět, co platí v aktuálním stavu, a co má platit v následujícím stavu běhu.

Rozbalené definice modálních operátorů

$$
\begin{array}{lcll}
X\,a & \equiv & tt & \wedge \quad X(\,a\,) \\
a\,U\,b & \equiv & a & \wedge \quad X(\,a\,U\,b\,) \\
 & \vee & b & \wedge \quad X(\,tt\,) \\
a\,R\,b & \equiv & b & \wedge \quad X(\,a\,R\,b\,) \\
 & \vee & a \wedge b & \wedge \quad X(\,tt\,)
\end{array}
$$

Přechodový graf intuitivně

Pozorování

- Přechod v Büchi automatu stráží jeden stav běhu.
- Pro definici přechodu, je třeba vědět, co platí v aktuálním stavu, a co má platit v následujícím stavu běhu.

Rozbalené definice modálních operátorů

New		Now	Next
$X\,a$	$\equiv$		a
$a\,U\,b$	$\equiv$	a	$a\,U\,b$
	$\vee$	b	
$a\,R\,b$	$\equiv$	b	$a\,R\,b$
	$\vee$	$a \wedge b$	

Přechodový graf LTL formule

Uzel je uspořádaná pětice

- Id – Číslo
  - Unikátní označení uzlu.
- Incoming – Množina označení uzlů.
  - Množina přímých předchůdců vrcholu ve výsledném grafu.
  - Kóduje hrany grafu.
- Now – Množina LTL formulí.
  - Seznam podformulí, které platí v daném uzlu.
- New – Množina LTL formulí.
  - Množina ještě nezpracovaných formulí, které musí být splněny v tomto uzlu.
- Next – Množina LTL formulí.
  - Seznam formulí, které musí být splněny v následujícím uzlu.

Graf LTL formule

Vytvoření grafu (výpočet množiny uzlů)

proc $create\_graph(\varphi)$
  $N = (new\_ID(), \{init\}, \emptyset, \{\varphi\}, \emptyset)$
  return $expand(N, \emptyset)$
end

Pomocné funkce

- $expand(n, Nodes)$
  - Funkce volaná pro uzel n a dosud známe uzly $Nodes$.
  - Vrací množinu uzlů (po zpracování uzlu n).
- $new\_ID()$
  - Každé volání této funkce vrátí dosud nevrácené číslo.
- $Neg(\_)$
  - $Neg(A) = \neg A$ pro všechny $A \in AP$.
  - $Neg(True) = False$
  - $Neg(False) = True$
  - $\neg\neg A = A$

Graf LTL formule – funkce expand

```
proc expand(q, Nodes)
  if New(q) == ∅
    then if (∃r ∈ Nodes takový, že Now(r) == Now(q) ∧ Next(r) == Next(q))
           then Incoming(r) = Incoming(r) ∪ Incoming(q)
                return Nodes
           else N = (new_ID(), {ID(q)}, ∅, Next(q), ∅)
                return expand(N, Nodes ∪ {q})          /* q je nový uzel */
         fi
    else let η ∈ New(q)
         New(q) = New(q) ∖ {η}
         if η ∈ Now(q)                                 /* η již byla zpracována */
           then return expand(q, Nodes)
         fi
         switch (η)    /* pokračuj podle typu nejvnějšnějšího operátoru η */
         ...
         end
  fi
end
```

Graf LTL formule – funkce expand (switch)

switch (η) $\quad$ /* pokračuj podle typu nejvnějšnějšího operátoru η */

case $(\eta \in (AP \cup Neg(AP) \cup \{True, False\}))$
  if $(\eta == False \vee Neg(\eta) \in Now(q))$
    then return Nodes
     else N $= (new\_ID(), Incoming(q), Now(q) \cup \{\eta\}, New(q), Next(q))$
          return *expand*(N, Nodes)
  fi
end

case $(\eta \equiv \varphi \, U \, \psi)$
  N1 $= (new\_ID(), Incoming(q),$
        $Now(q) \cup \{\eta\}, New(q) \cup \{\varphi\}, Next(q) \cup \{\varphi \, U \, \psi\})$
  N2 $= (new\_ID(), Incoming(q),$
        $Now(q) \cup \{\eta\}, New(q) \cup \{\psi\}, Next(q))$
  return *expand*(N2, *expand*(N1, Nodes))
end

...

Graf LTL formule – funkce expand (switch)

case $(\eta \equiv \varphi \, R \, \psi)$
  N1 $= (new\_ID(), Incoming(q),$
    $Now(q) \cup \{\eta\}, New(q) \cup \{\varphi, \psi\}, Next(q))$
  N2 $= (new\_ID(), Incoming(q),$
    $Now(q) \cup \{\eta\}, New(q) \cup \{\psi\}, Next(q) \cup \{\varphi \, R \, \psi\})$
  return $expand(\text{N2}, expand(\text{N1}, \text{Nodes}))$
end

case $(\eta \equiv \varphi \vee \psi)$
  N1 $= (new\_ID(), Incoming(q),$
    $Now(q) \cup \{\eta\}, New(q) \cup \{\varphi\}, Next(q))$
  N2 $= (new\_ID(), Incoming(q),$
    $Now(q) \cup \{\eta\}, New(q) \cup \{\psi\}, Next(q))$
  return $expand(\text{N2}, expand(\text{N1}, \text{Nodes}))$
end

...

Graf LTL formule – funkce expand (switch)

case $(\eta \equiv \varphi \wedge \psi)$
  N $= (\mathit{new\_ID}(), \mathit{Incoming}(q),$
    $\mathit{Now}(q) \cup \{\eta\}, \mathit{New}(q) \cup \{\varphi, \psi\}, \mathit{Next}(q))$
  return $\mathit{expand}(\mathsf{N}, \mathsf{Nodes})$
end

case $(\eta \equiv X\,\varphi)$
  N $= (\mathit{new\_ID}(), \mathit{Incoming}(q),$
    $\mathit{Now}(q) \cup \{\eta\}, \mathit{New}(q), \mathit{Next}(q) \cup \{\varphi\})$
  return $\mathit{expand}(\mathsf{N}, \mathsf{Nodes})$
end

end /* end of switch */

Příklad výpočet grafu pro formuli X(a)

Vypočtené uzly

Id:	2
Incoming:	init
Now:	X(a)
New:	∅
Next:	a

Id:	4
Incoming:	2
Now:	a
New:	∅
Next:	∅

Id:	5
Incoming:	4,5
Now:	∅
New:	∅
Next:	∅

Výpočet

Id	Incoming	Now	New	Next
1	init	∅	{X(a)}	∅
2	init	{X(a)}	∅	{a}

Uzel 2 je nově vypočtený uzel.

3	2	∅	{a}	∅
4	2	{a}	∅	∅

Uzel 4 je nově vypočtený uzel.

5	4	∅	∅	∅

Uzel 5 je nově vypočtený uzel.

6	5	∅	∅	∅

Uzel 6 je shodný s uzlem 5.
Incoming(5) = Incoming(5)∪{5}

Příklad $a\,U\,(b\,U\,c)$

01| in, ∅, {aU(bUc)}, ∅
02| in, {aU(bUc)}, {a}, {aU(bUc)}
03| in, {aU(bUc)}, {bUc}, ∅
04| in, {aU(bUc),a}, ∅, {aU(bUc)}
Uzel 04 je nově vypočtený uzel.
05| 04, ∅, {aU(bUc)}, ∅
06| 04, {aU(bUc)}, {a}, {aU(bUc)}
07| 04, {aU(bUc)}, {bUc}, ∅
08| 04, {aU(bUc),a}, ∅, {aU(bUc)}
Uzlu 04 je přidán předchůdce 04.

07| 04, {aU(bUc)}, {bUc}, ∅
09| 04, {aU(bUc),bUc}, {b}, {bUc}
10| 04, {aU(bUc),bUc}, {c}, ∅
11| 04, {aU(bUc),bUc,b}, ∅, {bUc}
Uzel 11 je nově vypočtený uzel.
12| 11, ∅, {bUc}, ∅
13| 11, {bUc}, {b}, {bUc}
14| 11, {bUc}, {c}, ∅
15| 11, {bUc,b}, ∅, {bUc}
Uzel 15 je nově vypočtený uzel.
16| 15, ∅ {bUc}, ∅
17| 15, {bUc}, {b}, {bUc}
18| 15, {bUc}, {c}, ∅
19| 15, {bUc,b}, ∅, {bUc}
Uzlu 15 je přidán předchůdce 15.

Příklad $a\,U\,(b\,U\,c)$ – pokračování

18| 15, {bUc}, {c}, ∅
20| 15, {bUc,c}, ∅, ∅
Uzel 20 je nově vypočtený uzel.
21| 20, ∅, ∅, ∅
Uzel 21 je nově vypočtený uzel.
22| 21, ∅, ∅, ∅
Uzlu 21 je přidán předchůdce 21.

14| 11, {bUc}, {c}, ∅
23| 11, {bUc,c}, ∅, ∅
Uzlu 20 je přidán předchůdce 11.

10| 04, {aU(bUc),bUc}, {c}, ∅
24| 04, {aU(bUc),bUc,c}, ∅, ∅
Uzel 24 je nově vypočtený uzel.
25| 24, ∅, ∅, ∅
Uzlu 21 je přidán předchůdce 24.

Příklad $a\,U\,(b\,U\,c)$ – pokračování

03| in, {aU(bUc)}, {bUc}, ∅
26| in, {aU(bUc),bUc}, {b}, {bUc} 27| in, {aU(bUc),bUc}, {c}, ∅
28| in, {aU(bUc),bUc,b}, ∅, {bUc}
Uzlu 11 je přidán předchůdce *in*.

27| in, {aU(bUc),bUc}, {c}, ∅
29| in, {aU(bUc),bUc,c}, ∅, ∅
Uzlu 24 je přidán předchůdce *in*.

Převedení grafu na zobecněný Büchi automat

Předpoklady

- Dána množina AP.
- *Nodes* je množina vrcholů grafu LTL formule.

Zobecněný Büchi automat $A = (S, \Sigma, \delta, \mathit{init}, \mathcal{F})$

- $S = \mathit{Nodes} \cup \{\mathit{init}\}$
- $\Sigma = 2^{AP}$
- $r' \in \delta(r, \alpha)$ pokud
  - $r \in \mathit{Incoming}(r')$, $\alpha \in \Sigma$
  - α splňuje omezení dané množinou $((AP \cup \neg AP) \cap \mathit{Now}(r'))$
- $\mathcal{F} = \{F_1, \ldots, F_n\}$
  - Pro každou podformuli ve tvaru $\varphi\, U\, \psi$ definujeme F_i.
  - $F_i = \{r \in \mathit{Nodes} \mid \psi \in \mathit{Now}(r) \vee \varphi U \psi \notin \mathit{Now}(r)\}$.

Příklad $a\,U\,(b\,U\,c)$ – Zobecněný Büchi automat

Přechodová funkce (stráže)

	a	b	c	tt
→ init	04	11	24	
04	04	11	24	
11		15	20	
15		15	20	
20				21
21				21
24				21

$\mathcal{F}$ – akceptující množiny

- $\mathsf{F}_{aU(bUc)}$ — $\{11,15,20,21,24\}$
- F_{bUc} — $\{04,20,21,24\}$